

Můj chrámový život

David Godman

Z angličtiny přeložil

Ivo Ries

/září 2007/

*Moje pasová fotografie z roku 1979.
Toto je jediná fotografie z konce sedmdesátých let,
která mi zůstala.*

*Pobýval jsem v chrámu Kannappa
v době od října 1977 do března 1978.*

Tento článek jsem napsal před pár lety pro čtenáře, u kterých jsem předpokládal, že nebudou vědět vůbec nic o Ramanovi Mahárišim či o Tiruvannamalai. Nikdy jsem ho nepublikoval. Zahrnuje úsek mého života, na který mám mnoho krásných vzpomínek.

V roce 1976 jsem přicestoval do Indie pouze na krátkou návštěvu ášramu Ramany Mahárišiho, proslulého světce, který žil až do své smrti v roce 1950 na úpatí svaté hory Arunáčaly v jižním státě Tamil Nadu. Přijel jsem tam s úmyslem zůstat několik měsíců (o pětadvacet let později jsem stále zde), ale po svém příjezdu jsem zjistil, že ášram, do kterého jsem vážil tak dlouhou cestu, povoluje novým návštěvníkům zůstat pouze po dobu tří dnů. Když se tato doba chýlila ke konci, začal jsem po okolí hledat nějaké jiné místo, kde bych mohl přebývat. Celkem nebylo z čeho vybírat, takže už po pár hodinách hledání jsem objevil pěkně zařízený pokoj v domě, který měl navíc i půlakrovou zahradu (asi 30x30 m) porostlou stromy. Nájem byl šestašedesát centů za měsíc; trochu předražené na tu dobu a místo, ale soukromí a zahrada za to stály.

Po příjemném roce a půl tam jsem musel konstatovat, že nájem již udělal dost velkou díru do mého poměrně skrovného rozpočtu, a našel jsem si práci hlídače domu asi o míli dále. Když se majitel o devět měsíců později vrátil, musel jsem si opět hledat střechu nad hlavou. V tu dobu jsem zaslechl volání divočiny. Zatoužil jsem po nějakém zastrčeném místě, kde bych mohl v klidu žít a meditovat. Místem, které mě nejvíce přitahovalo, byl opuštěný chrám, který se nacházel na skalnaté plošině na úpatí Arunáčaly. Říkám, že byl opuštěný, protože tam nebylo žádné božstvo. To bylo zjevně ukradeno o pár let dříve. Pouze prázdný, lotosy ozdobený sokl označoval místo v zadní části chrámu, kde byla kdysi uctívána nějaká socha. Pro mě to bylo místo k přebývání a vůbec mi nevadil nedostatek vybavení. Neměl jsem žádnou elektrinu, žádný vodovod, žádné dveře, podlaha byla pokryta kozími bobky, střechou zatékalo (což jsem však objevil až později), a když jsem vyzkoušel rozměry podlahy kvůli spaní, zjistil jsem, že lehnout si zcela natažený mohu pouze tehdy, když se položím diagonálně na malém obdélníku, který tam byl jediným rovným místem. Co však za to stálo, to byl skvělý výhled na několik mil krajiny, barvotiskové západy slunce a odloučenost, která, jak jsem doufal, mi umožní v klidu žít a meditovat.

*Opětovná návštěva v chrámu Kannappa někdy v roce 1986.
Vypadá to tu víceméně stejně, jako když jsem sem přišel poprvé.*

Najal jsem pár místních tesařů, aby mi udělali dveře, které by mě chránily proti lupičům. I když jsem ve skutečnosti nevlastnil nic, co by stálo za ukradení, věděl jsem, že bezpečnost může být na tak osamělém místě problémem. Všichni cizinci na indickém venkově jsou jistými členy společnosti považováni za bohaté, dokud vyloupení jejich domů neprokáže nic jiného, a i potom zde bude existovat hluboké podezření, že cenné věci jsou někde ukryty. O několik dní později jsem se nastěhoval do toho, co jsem začal označovat za „svůj“ chrám. Vlastně jsem nikdy předtím žádnou nemovitost nevlastnil. Vlastnictví dveří u zrušeného chrámu mě sice neučinilo členem agrární aristokracie, ale dalo mi definitivně pocit, že jsem se zařadil do majetné třídy.

Existuje vtip o Boulderu (město new-age v Coloradu), který se mi moc líbí. „Kolik lidí z Boulderu je třeba, aby vyměnili jednu žárovku?“ Odpověď: „Ani jeden. Lidé tam prostě vytvoří podpůrnou skupinu s názvem 'Zvládnání temnoty'.“ Bez možnosti instalovat elektřinu jsem se rozhodl, že zvládnou svou vlastní temnotou zakoupením petrolejové lampy. S neexistencí záchodu jsem bojovat tak, že jsem vykopal příkop o délce asi třiceti yardů na nedalekém kousku země, který byl v minulosti znovu zalesněn vládou. To byl můj osobní a soukromý přínos k regeneraci indických lesů. Každé ráno jsem si tam sedl na bobek, vykonal potřebu a přihrábl hlínu, kterou jsem vykopal z příkopu. Následujícího rána jsem se posunul o stopu dále. Asi po týdnu opakování tohoto ranního rituálu jsem zjistil, že nestrávená semínka z rajčat, která jsem snědl, v příkopu vyklíčila. O tři měsíce později jsem měl řadu rostlin dlouhou třicet yardů. Semena na tom konci, kde jsem se činil, a rostliny obsypané plody na konci druhém. Stále ještě si pamatuji na ten požitek z utržení a snědení prvního rajčete z první rostliny. Působilo to tak organicky, tak etnicky.

Když došlo na vodu, měl jsem dokonce na výběr. Asi o 200 yardů dále byl malý pramen, který mě zásoboval pitnou vodou. O kousek dál zavodňoval farmář svá pole diesellovým čerpadlem. Vysledoval jsem dobu, kdy zavlažoval, a užíval jsem si denní koupel pod prýštivým vodotryskem, který stříkal z jeho čerpadla asi pět stop nad zemí. V této části země teplota zřídka kdy klesá pod třicet stupňů, dokonce i uprostřed zimy, takže odpolední studená sprcha je téměř vždy potěšením.

Dalších pět minut chůze mě dovedlo k umělé nádrži známé jako Unnamulai Tirtham. To by se dalo přeložit jako „Svatá nádrž ženy, jejíž řadra nikdy nekojila“. Tou ženou je Párvatí, ženský protějšek Šivy, který je základním božstvem pro většinu lidí v této oblasti. Tirthamy, jen pro informaci, jsou stavby určené k zadržování vody pro použití kolemjdoucím poutníkům. V této části světa připomínají obrácené pyramidy se schody na všech čtyřech stranách vedoucími dolů k vodě. Unnamulai Tirtham, který byl napájen a doplňován sezónním přítokem stékajícím ze západní strany Arunáčaly, byl využíván jak pro koupání, tak i pro praní prádla. Další tirthamy v oblasti byly vyčleněny pro pitnou vodu, ačkoliv člověk by potřeboval opravdu železnou náaturu, aby je pravidelně využíval. Voda ve všech měla nevábně zelenkavý nádech.

Unnamulai Tirtham byl zdaleka největším tirthamem v mém okolí. Když se v zimě naplnil vodou, byl dost velký na to, abych v něm mohl plavat osmdesát yardové úseky. V zimě jsem tam plaval pravidelně. Bylo nutné se pohybovat, jakmile se člověk ponořil do vody, protože vodní krabi se vrhali na jakoukoliv potenciální potravu, která zůstala jen pár sekund bez pohybu. Příležitostně jsem odpočíval na malém ostrůvku, kousku skály vyčnívající z vody, a kochal se pohledem po okolí.

Mezi stupni tirthamu a hlavní poutnickou stezkou okolo hory se stála velkolepá žulová budova, která byla postavena před mnoha staletími. Jedenkrát do roka byla božstva z hlavního chrámu v Tiruvannamalai nesena ve slavnostním procesí po osmimílové stezce po úpatí hory. Každou asi tak jednu míli se procesí zastavilo a božstva byla umístěna v přechodném chrámu, kam přicházeli místní lidé a uctívali je. Tato budova byla jedním z takovýchto přechodných chrámů. Ačkoliv byla určena pro použití po několik málo hodin v každém roce, byla to ohromná, vskutku impozantní budova. Britský monarcha má regionální paláce, z nichž mnohé, ač jsou využívány pouze několik dní v roce, jsou stejně impozantní jako Buckinghamský palác. Tady je králem Šiva, a ať už si na svých cestách zvolí místo k odpočinku kdekoliv, je ubytování vždy pětihvězdičkové.

Naproti hlavnímu vchodu tohoto mantapamu (což je hinduistický název těchto budov) se nacházel jemně cizelovaný vlys vytesaný v místní žule, zobrazující různé postavy z hinduistického panteonu. Cihlová kupole, kterou byla stavba korunována, byla plná prasklin a vlys se začínal odlupovat od hlavní stěny. Zdálo se, že se každým okamžikem zhroutí, ale zdejší náboženské budovy vykazují solidnost, která překonává staletí. Když jsem ji viděl naposledy před pár lety, pořád tam stála, vzdorujíc gravitaci.

Kdykoliv jsem míjel tento mantapam, nahlížel jsem dovnitř, jsou-li tam nějaké malé modrošedé sovičky, které se usídlily ve výklencích ve zdi asi dvacet stop nad podlahou. Trůnily na okraji svých děr, dokonce i v jasném denním světle, se samolibými, spokojenými výrazy ve tvářích, které jakoby říkaly: „My tě vidíme, ale ty k nám nemůžeš.“ Říkal jsem si, že vypadají mile a přítulně, ale jsem si jistý, že místní krysy a ještěrky měly zcela odlišný názor.

Prádlo jsem si pral v Unnamulai Tirthamu každých několik dní. Aby se usušilo, rozprostřel jsem je potom na sluncem rozpálených žulových schodech. Některé schody vypadaly, jako by byly vyrobeny z recyklovaných chrámových sloupů. Na několika byly řezby souložících párů, zapletených do sebe ve zcela neuvěřitelných pozicích a s extatickými výrazy ve tvářích.

Můj oděv se nikdy nesusil déle než hodinu. Zatímco jsem čekal, pozoroval jsem svět okolo. Farmáři přiváděli své krávy a buvoly dolů po kamenné rampě na jedné straně tirthamu a drhli je na mělčině dočista. Na protilehlé straně se kolemjdoucí poutníci koupali a prali si svá ošacení. Ženy měly na sušení svých šesti či devít yardových sári skvělou techniku. Žena, které sári patřilo a která je nosila, si omotala první dvě nebo tři stopy mokré látky okolo těla. Druhá žena zatím držela druhý konec a obě šly společně po cestě dolů se zbývajícími yardy mokrého sári napnutého mezi sebou. Bylo to něco jako pohyblivá prádelní šňůra natažená mezi dvěma jdoucími ženami. Jemný větřík a horké slunce sári vysušilo za méně než jednu míli.

Dobry prací prostředek je pro většinu indických žen příliš velkým luxusem. Převážná většina místních lidí stále zbavuje své prádlo špíny tím, že ho namočí ve vodě a pak jím opakovaně mlátí o kameny. Občas se použije malé množství mýdla, ale mlácení je hlavním čisticím prostředkem. Tato technika je celonárodním fenoménem a zjevně inspirovala Marka Twaina, který putoval Indií asi před sto lety, k podivení, proč takové spousty Indů věnují tolik času tomu, že se pokoušejí rozbít skálu mokkými hadry.

Na cestě zpět do mé svatyně jsem si nabral vodu z prvního pramene a přinesl si dvě plná vědra s sebou domů. To bylo víc než dost na vaření, pití a základní úklid. Na vaření potravin, které jsem nakoupil v Tiruvannamalai, městu, vzdálenému asi čtyři míle, jsem používal petrolejová kamínka.

Asi tak dvakrát do týdne jsem uzavřel svou svatyni a bosky jsem obcházel horu ve stopách téhož osmimílového okruhu, po kterém chodili bohové i poutníci. Milníky, kterými byla cesta osazena místním vládcem před pětistý lety, byly ještě i teď k nalezení po stranách cesty. Putování tradičně probíhá po směru hodinových ručiček, což znamená, že mění se profil hory se nachází vždy na pravé straně. Při procházení městem Tiruvannamalai jsem pokaždé nakoupil, co jsem potřeboval pro následujících několik dní, a nesl si to domů. Tu procházku jsem miloval; miloval jsem výhledy a zvuky indického venkova a, protože jsem byl mladý, zdravý a v dobré kondici, čtyřmílová chůze domů s nákupem se mi nikdy nezprotivila.

Procházka okolo Arunáčaly mi většinou trvala něco málo přes tři hodiny. Pokud jsem se zastavil v některé ze svatyní podél cesty, abych si odpočinul či se občerstvil v některé z mnoha čajoven nebo stánků s kokosovými ořechy lemujícími cestu, mohl jsem k procházce přidat další půlhodinu. Nikdy jsem nijak zvláště nespěchal. Místní posvátný spis, který popisuje zásluhy, jež lze získat chozením kolem hory, tvrdí, že člověk by měl chodit tak pomalu, jakoby byl královnou v desátém měsíci těhotenství. Ramana Maháriši, hinduistický mudrc, který mě dovedl do Indie a přivedl mě k této hoře, někdy strávil tři dny, než obchůzku dokončil. To bylo zhruba ve dvacátých letech dvacátého století, kdy cesta ještě z větší části procházela hustým lesem. V těch dnech stále ještě existovala možnost, že člověk cestou narazí na leoparda nebo pantera. V sedmdesátých letech pak už jedinými predátory, kteří kolem cesty zůstali, byli profesionální žebrační tahající kolemjdoucí za oděv.

Okruh kolem Arunáčaly je pokládán za svatou zemi. Každý cestu prochází bez obuvi, ale to není vůbec tak hrozné, jak to zní. Většina Západanů, kteří chodí bosí pouze zřídkakdy po pláži, cestu dokončí a necítí celkem nic kromě lehké bolesti. Pokud cestu opakují o pár dní později, zpravidla se už neobjeví vůbec žádné následky.

Já jsem se vzdal obuvi krátce po příjezdu do Tiruvannamalai. Měl jsem pár sandálů připravený pro zřídkavé návštěvy Madrasu, ale pochybuji, že po dobu mých prvních několika let v Indii jsem měl něco na nohách déle než po dva dny v roce. Uvolněná od stažení střevíce a botami se má chodidla pomalu roztahovala do stran. Když jsem se nakonec rozhodl, že začnu znovu nosit střevíce (myslím, že někdy v osmdesátých letech), zjistil jsem, že rozměry mých nohou do šířky jsou o dvě čísla větší než do délky.

Také jsem se vzdal kalhot. Většina mužů na venkově jižní Indie nosí dhóti, což je kus látky o délce asi pěti stop, který se nosí kolem boků jako sukně. V době, kdy jsem žil v Indii již asi rok, jsem odhodil veškerý svůj starý západní oděv. Mým standardním vybavení bylo bílé dhóti, bílý banyán a žádné boty. Banyány jsou indické nátělníky připomínající naše trička pouze s tím rozdílem, že výstřih je o pár palců větší. V průběhu mého prvního roku v Indii jsem v každém čase vlastnil pouze jedno dhóti. Když jsem žil ve svém pokoji za šestašedesát centů, tak jsem ho v noci svlékl, vypral, pověsil ho aby uschlo a další ráno jsem si ho opět oblékl. Pamatuji si, že takové dhóti, která bylo vyrobeno z jemně tkané bavlny, vydrželo čtyři nebo pět měsíců. Když se začínalo trochu třepit nebo předvádět nevypratelné skvrny, šel jsem do města a koupil si za asi padesát centů jiné. To staré bylo recyklováno na kapesníky a hadry na úklid.

Měl jsem anglického přítele, Michaela, které nosil totéž vybavení. Oba jsme dorazili do Tiruvannamalai v rozmezí několika měsíců a oba jsme zůstali po mnoho let. Jeho otec byl poslancem konzervativní strany v Británii a jeho dědeček byl skotským statkářem. Michaelovým domovem po předcích byl hrad na ostrově Mull skotských Hebrid. Jednoho večera za mnou přišel a řekl mi, že byl požádán svou rodinou, aby zajel do Bangalore a setkal se se svou babičkou, která se právě účastnila okružní cesty po indických parcích

s divokou zvěří. Jeho matka ho požádala, aby nosil kalhoty, protože nechtěla, aby si babička myslela, že je nějaký rádoby domorodý výstředník. Michael se však rovněž zbavil všech svých kalhot, takže přišel za mnou doufaje, že já bych ještě mohl někde nějaké mít. Neměl jsem, stejně jako žádný z našich přátel. Když jsem tuto příhodu vyprávěl, většina lidí ji nepovažovala za příliš zábavnou, ale ve mně tenkrát vyvolávala hysterický smích. To jsme byli my, skupina cizinců, narozených a vychovaných na Západě, a nikdo z nás neměl ani kalhoty pro speciální příležitosti.

Jelikož tyto řádky píši více než dvacet let poté, co se to odehrálo, uvědomuji si, že ačkoliv stále žiji na úpatí Arunáčaly, bydlím teď ve velkém domě s akrem luxusní zahrady. A že tato slova píši na laptopu za dva tisíce dolarů, v pozadí hraje Mozartova opera, zahradník zalévá mé květiny a když se podívám dolů, vidím, že mám na nohou kalhoty. Život běžel dál, ale nemohu říci, že předměty, které se kolem mě pomalu nakupily za poslední roky, mě učinily jakkoliv šťastnějším nebo radostnějším, než jsem byl před dvaceti lety. V sedmdesátých letech jsem si zvolil žít životem dobrovolné jednoduchosti, protože se mi takový způsob života líbil. Byl jsem plný báječného, bezstarostného štěstí, které nepožadovalo vůbec nic a nebylo závislé na ničem. Nebyla to asketická existence plná sebezapření. Ve všem, co jsem dělal, byla plnost a radost. Neměl jsem žádné nenaplněné materiální touhy.

Hinduisté mají koncept, který nazývají „*tapas*“. Ten je v zásadě definován jako náročné pokání, ve kterém jsou spalovány duchovní nečistoty prostřednictvím fyzického nepohodlí, které je příležitostně rozšířeno o dobrovolné tělesné umrtvování. Mnozí z Indů, se kterými jsem v sedmdesátých letech hovořil, si mysleli, že životem v té malé svatyni bez vody a elektřiny jsem prováděl takové přísné *tapas* doufaje, že tím dojdou osvícení. Ani náhodou. Ve skutečnosti se mi to líbilo, užíval jsem si takového života. Když zalovím ve vzpomínkách z tohoto období, každá událost, která se objeví, prorazí hladinu šťastné záře plné humoru. Mohl jsem být skutečně tak spokojený, tak nevyprovokovatelný, nebo je to jenom hra mé paměti? Nevím, ale zkuste prozkoumat svou vlastní mysl, zatímco se já podělím o pár vzpomínek.

V listopadu lilo jako z konve. Na střeše mi vyrašil malý stromek fíkusu, jehož kořeny způsobily ve zdivu několik velkých trhlin. Dešťová voda protékala těmito dírami, v tenkých pramíncích stékala dolů po stěnách a nakonec skončila ve velké louži v nejnižším rohu kamenné podlahy, na které jsem spal. Vzpomínám si, že v době největších dešťů jsem každou noc vyléval vědra. Nešlo o kapky, ale o tenké praménky stékající po zdech, žádné kap-kap ze střechy. Bylo nemožné spát déle než hodinu v kuse, protože bez ohledu na to, na kterém místě jsem se rozhodl se svinout do klubička, byla hodina přesně tou dobou, během níž se louže rozlila a zaplavila mé lůžko. Strávil jsem nespočet nocí beze spánku tím, že jsem vytíral dešťovou vodu velkým hadrem (bezpochyby jedno z mých recyklovaných dhótí) a pak ho ždímal do vědra. Přibližně každou hodinu jsem otevřel dveře a vylil vědro ven. Jestli mě to obtěžovalo nebo snad jakkoliv rozčilovalo? Pokud si pamatuji, tak ani v nejmenším. Byla to pouze součást životního stylu a kdykoliv taková situace nastala, člověk se s ní prostě odpovídajícím způsobem vyrovnal. Vzpomínám si, že se mi přátelé smáli, když jsem jim to vyprávěl, protože oni žili v budovách, které byly pro spaní mnohem vhodnější, ale já nikdy jsem neměl pocit, že by mi to jakkoliv znechutilo můj pronájem chrámu nebo mi to dalo jakýkoliv podnět hledat si jiné místo k životu.

Má svatyně se nacházela na kraji nějakých polí, která byla kultivována pouze tehdy, když byl dobrý monzun. Protože žádný z těchto farmářů neměl zavlažování, pěstovali podzemnici olejnou, plodinu chudáků, která dávala malou úrodu s minimálním

množstvím hnojiv a trochou deště. Tu zimu byly deště ohromné a očekávala se dobrá sklizeň. Když se burské oříšky začínaly pod zemí formovat, farmáři posílali své děti hlídat pole. Tlupy divokých opic makaků volně se potulujících po okolí s oblibou vyťahovaly rostliny ze země a požíraly oříšky. Úkolem dětí bylo strážít pole a odhánět všechny drancující opičí tlupy, které by se vydaly tím směrem. Skvělou pozorovatelnou byla střecha mé svatyně, protože zajišťovala znamenitý výhled na všechna jejich pole. Přesto to však nebylo ideální místo pro odhánění opic, protože sešplhání dolů po zdi mého chrámu a pak dolů po schodech, které k němu vedly, bylo ztrátou času, která dávala opicím asi dvě minuty času na pohodlné chroustání buráků. Takže se děti rozdělily, jedna skupina na polích a jedna skupina na mé střeše. Úkolem skupiny nade mnou bylo dělat co největší hluk, kdykoliv děti zahlédly opice, a to nejen proto, aby upoutaly pozornost pěšáků v polích, ale částečně i pro to, aby poskytly morální podporu štvanicí s házením kamenů, která logicky následovala. Několikrát za den jsem byl vyburcován z mírumilovné meditace hlukem několika dětí na střeše, všech souběžně křičících a mlátících do kovového nádoby. Šťastně jsme vedle sebe žili asi tři týdny. Když byla sklizeň u konce, sesedli jsme se dokola a přecpali se čerstvě sklizenými buráky.

Byl jsem jejich jedinou zábavou v klidných obdobích, když tam nebyly žádné opice k odhánění. Dejte televizní dálkový ovládač do ruky průměrného desetiletého dítěte ze Západu a zjistíte, že bude-li mít dostatek kanálů na přepínání, udrží pozornost nejvýš jednu nebo dvě sekundy. Děti zde mě dokázaly sledovat s neúnavnou pozorností a neutuchajícím zájmem celé hodiny, a to dokonce i tehdy, když jsem nedělal naprosto nic. Každé ráno jsem meditoval několik hodin sedě se zkříženýma nohama přímo ve dveřích. Děti mě soustředěně pozorovaly z odstupů a pokud jsem se po asi dvaceti minutách pošrábal na nose nebo jsem nepatrně pohnul nohou, abych ulevil ztuhlosti nebo bolesti kloubů, ozval se zvenku výkřik „Bílý muž se právě poškrábal na nose!“ nebo „Bílý muž právě pohnul nohou!“ „Valikari“ neboli „bílý muž“ je tamilský výraz pro cizince se světlou pokožkou.

Pokud jsem činil něco skutečně pozoruhodného, jako třeba že jsem se šel vymočit do přílehlého křoví, to pak byl jejich den. Křik „bílý muž se šel vymočit!“ se ozýval okolo možná pět minut. Tušil jsem, že kompletní zpráva o mém škrabání na nose, hýbání nohama a močení byla předávána dospělým ve vesnici, když se děti vrátily domů. O mnoho let později jsem dostal poměrně přesný přehled o mých denních činnostech v chrámu od muže, který žil v nedaleké vesnici. Jsem si jist, že jsem ho nikdy předtím neviděl.

Považoval jsem tuto stálou kontrolu spíše za zábavnou než za obtěžující. Když byly buráky nakonec sklizeny a do sousedství se vrátil mír a klid, uvědomil jsem si, že mi děti a jejich náhodné hlučné erupce docela chybí. Dobře jsem je bavil a ony na oplátku bavily mě.

Zatímco tohle všechno probíhalo, začal jsem dobrovolně vypomáhat v ášramu Ramany Mahárišiho, který byl vzdálen asi dvě a půl míle. Každé odpoledne jsem tam šel, dvě hodiny dohlížel na jejich malou knihovnu a potom šel zpět domů. Když znovu probírám právě tuto vzpomínku, mohu pouze žasnout nad pomalou volností mého programu v těch dnech. Mohl jsem si koupit bicykl a při podstatné úspoře času tam dojíždět, ale to jsem neudělal, protože se mi těch pět mil chůze ohromně líbilo.

Můj přítel dohlížel na knihovnu dopoledne. Když pak na pár týdnů odjel, vzal jsem si dobrovolně i jeho směnu. Dostal jsem pokoj v ášramu Ramany Mahárišiho a myslel si, že tam zůstanu několik málo týdnů. Bylo léto a já jsem nenacházel prázdný smysl v docházení z mého chrámu dvakrát denně ve čtyřicetistupňovém vedru. Můj přítel se však

zpět nikdy nevrátil a já jsem nakonec zůstal v ášramu po mnoho let. Od roku 1978 do roku 1985 jsem se zabýval knihovnou a pracoval dlouhé hodiny, abych ji znovu oživil a rozšířil. Meditující poustevník se znovu připojil k pracující třídě.

*Knihovna, kterou jsem
nakonec vedl od roku
1978 do roku 1985.*

O pár měsíců později, když jsem si uvědomil, že se do svého chrámu už nevrátím, jsem se tam vydal, abych posbíral věci, které jsem tam zanechal: matraci, kuchyňské náčiní, nějaké knihy a batoh. Poklesl jsem na duchu, když jsem se přiblížil ke dveřím. Houpaly se ve svých závěsech. Někdo rozbil zámek a odnesl všechny mé věci. Alespoň to jsem si myslel. Když jsem dveře otevřel, všechny mé věci byly stále tam. Jediná věc, která scházela, byl ten poněkud bizarní zámek, který předtím visel na vnitřní straně dveří. Ať už se dovnitř vloupal kdo chtěl, musel dojít k závěru, že jedinou věcí, která stojí za ukradení, je ten zámek, který po měsíce a měsíce strážil a ochraňoval můj naprosto nepoužitelný a bezcenný majetek. Musel jsem se smát při představě, jak museli být zloději rozčarováni, když prozkoumali svůj hubený lup. O pár týdnů později se zloději vrátili a odnesli dveře, které jsem nechal instalovat. Tím byl chrám uveden do svého původního stavu.

Bylo mi řečeno, že v chrámu bylo původně zobrazení Kannappy, tamilského světce, který se proslavil před více než tisícem let tím, že si vydloubl oči a nabídl je Šivovi, protože měl dojem, že Šivovy vlastní oči byly poškozeny. Byl to trik, iluze předvedená Šivou, aby chrámovému knězi ukázal, jak oddaný Kannappa ve skutečnosti je. Zmiňuji se o to proto, že existuje zvláštní dodatek k mému příběhu.

Já, v banyánu a dhótí, v létě roku 1981 při otevíracím ceremoniálu nové knihovny v Ramanášramu

Asi pět let poté, co jsem opustil chrám, několik členů německé charity Shantimalai Trust se rozhodlo renovovat svatyni a znovu ji vysvětit. Pravděpodobně plánovali nechat vytesat novou sochu Kannappy a instalovat ji, to ale ve skutečnosti nebylo potřeba. Když se doslechlo v Adi-annamalai, vesnici vzdálené asi dvě míle, že probíhá renovace, zloděj, který originální idol vzal, přišel a dobrovolně ho vrátil. V letech, které uběhly od doby, kdy sochu ukradl, se jeho oči zhoršovaly natolik, že v daném okamžiku byl téměř slepý. Znal Kannappův příběh a přisuzoval svou téměř slepotu kletbě svatého. Myslím, že doufal, že mu zůstane alespoň ten zbytek zraku, který mu ještě zbýval. Za pár týdnů od vrácení sochy se jeho zrak začal zlepšovat a nakonec se vrátil do normálu. Nebyla to bizarní souvislost? Mohla ty být psychosomatická choroba, která nastala z jeho pocitu viny, nebo to byl, jak rádi tvrdí vesničané, důkaz, že bohové mohou stále udělovat požehnání i prokletí? Nestraním ničemu, pouze přidávám konečný dodatek k příběhu. Ikonograf, který se o vesnickém „zázraku“ dověděl, přijel na inspekci a zkonstatoval, že to vlastně vůbec není Kannappova socha. Byl to zcela jiný bůh, který ve svém životopise neměl vůbec žádné historky o slepotě.

